

CP 111 Computer Programming (2/2554 Section B01-B02)

Handout 12

หัวข้อ:

Data structures (Chapter 19 textbook)

- ทบทวน: ตัวแปรแบบ structures ในภาษา C, Arrays of structures และ Pointers and Structures, Dynamic Memory

Allocation: Dynamically sized array of structures

- Linked lists

ทบทวน

1. ตัวแปรที่มีชนิดข้อมูล (derived data type) แบบ structures → จัดรวมข้อมูลที่มี data type ต่างกันมาอยู่ด้วยกัน
2. สรุป รูปแบบ (syntax) ภาษา C ที่เกี่ยวข้องกับ structures

(2.1) นิยามโครงสร้างของ structures (นิยามชื่อและชนิดข้อมูลฟิลด์ย่อย)	<pre>typedef struct { <type> <field_name_1>; <type> <field_name_2>; ... } TYPE_NAME; หรือ struct tag_name { <type> <field_name_1>; <type> <field_name_2>; ... } typedef struct tag_name TYPE_NAME;</pre>	ตัวอย่าง <pre>#include <stdio.h> typedef struct { char name[10]; int ID; double grade; } S_INFO; /* struct s_info_tag { char name[10]; int ID; double grade; } typedef struct s_info_tag S_INFO; */ void main() { S_INFO st1; S_INFO s[100]; S_INFO *ptr;</pre>
(2.2) ประกาศตัวแปร	<pre>TYPE_NAME <var_name>;</pre>	<pre>S_INFO st1; S_INFO s[100]; S_INFO *ptr;</pre>
(2.3) การอ้างถึงแต่ละฟิลด์ย่อย ในตัวแปรแบบ structure	<pre><var_name>.<field_name></pre>	<pre> gets(st1.name); st1.ID=55009999;</pre>
(2.4) การอ้างถึงแต่ละฟิลด์ย่อย ในตัวแปรแบบ structure ผ่านตัวแปรแบบ pointer	<pre>(*<pointer_name>).<field_name> หรือ <pointer_name>-><field_name></pre>	<pre> gets(s[0].name); s[0].grade=4.0; ptr=&st1; gets(ptr->name); (*ptr).ID=55009999; ptr->ID=55009999; }</pre>

3. โจทย์ตัวอย่าง: จงเขียนโปรแกรมเพื่อทำการหาค่าผลคูณ dot product ของเวกเตอร์ในปริภูมิ 3 มิติ (3D Vector) และหาเวกเตอร์ผลลัพธ์ที่เกิดจาก 2 เวกเตอร์มาบวกกัน เช่น ถ้า $V1=[1 \ 2 \ 3]$ และ $V2=[-3 \ 1 \ 1]$ แล้วค่า dot product ของ $V1$ และ $V2$ จะเท่ากับ $1*(-3) + 2*1 + 3*1 = 1$ และ เวกเตอร์ผลลัพธ์จากการบวกคือ $V3=V1+V2=[-2 \ 3 \ 4]$

กำหนดให้ใช้ตัวแปรแบบ structure ที่มีชนิดข้อมูลชื่อ VEC3 ซึ่งประกอบด้วยฟิลด์ย่อย vx, vy และ vz สำหรับเก็บส่วนประกอบ (component) ในแกน x, y และ z ตามลำดับ

```

#include <stdio.h>

..... // ใช้ typedef นิยามโครงสร้างของ VEC3
#define V_DOT(u,v) .....
.....V_add(.....);

int main()
{
    VEC3 v1, v2, v3, *ptr;
    double dp_val;
    scanf("%lf %lf %lf",.....); // อ่าน v1 จาก Keyboard
    scanf("%lf %lf %lf",.....); // อ่าน v2 จาก Keyboard
    ..... // เรียก macro V_DOT
    ..... // เรียกฟังก์ชัน Vadd

    printf("%.2lf\n", dp_val);
    ptr=&v3;
    printf("%.2f %.2f %.2f\n",.....);
}

..... // โค้ดฟังก์ชัน V_add
{

}

```

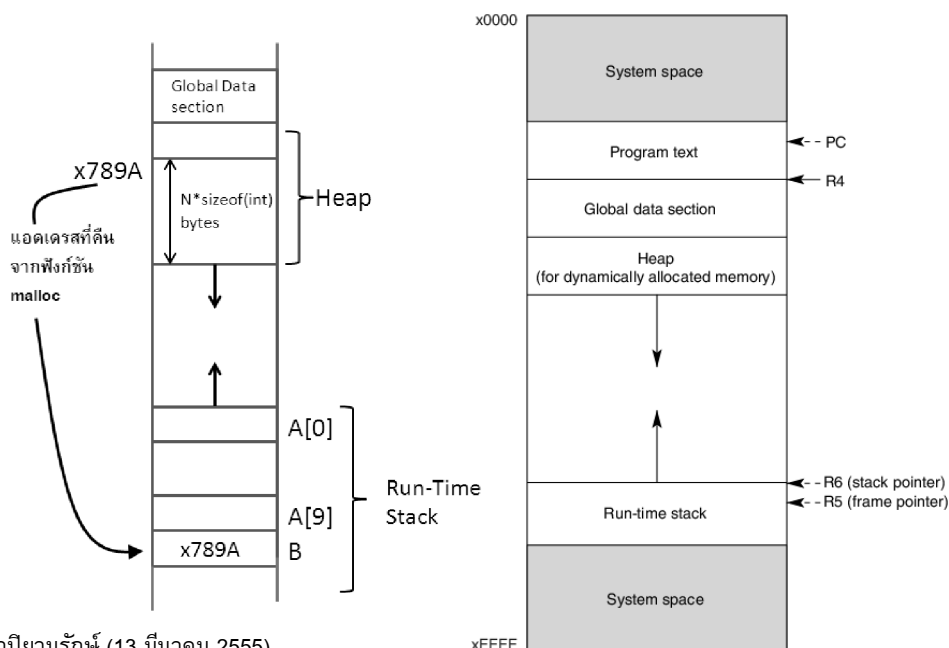
4. Dynamic memory allocation: ตัวแปรหนึ่งในโปรแกรมภาษา C จะถูกจัดให้เก็บในหน่วยความจำที่ใดที่หนึ่งใน 3 บริเวณต่อไปนี้ โดยที่ตัวอย่างของ Memory map ในกรณีของคอมพิวเตอร์ LC-3 แสดงดังรูปข้างล่าง

- Run-time stack: สำหรับเก็บตัวแปรแบบ local variables ต่างๆ ที่ประกาศในแต่ละฟังก์ชัน
- Global data section: สำหรับเก็บตัวแปรแบบ global variables
- Heap: สำหรับเก็บเนื้อที่ที่ถูกสร้างในขณะ run-time เช่น dynamically sized array ที่ได้เรียนมาแล้ว

```

int g_C[10];
void main()
{
    int A[10];
    int *B;
    int i,N;
    scanf("%d",&N);
    B=(int *)malloc(N*sizeof(int));
    for(i=0;i<N;i++)
        scanf("%s",&B[i]);
    .....
    free(B);
}

```


5. โจทย์ตัวอย่าง: จงเขียนโปรแกรมเพื่อแสดงข้อมูลของนักเรียนที่ได้คะแนนน้อยสุดที่มากกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด กำหนดให้ข้อมูลนำเข้าเก็บอยู่ในไฟล์ d:\cp111\mid2_score.dat แสดงดังรูปข้างล่าง ซึ่งบรรทัดแรกจะแสดงจำนวนนักเรียน สมมติคือ N หลังจากนั้น N บรรทัดถัดมาจะเป็นข้อมูลคะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วย รหัส ชื่อ และคะแนนสอบ กำหนดให้การเขียนโปรแกรมให้สร้าง Dynamically-sized array of structures โดยให้นิยาม structure ที่

เหมาะสม

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

.....// ใช้ typedef นิยามโครงสร้าง

void main()
{
.....// ประกาศตัวแปร pointer to structure
FILE *infile;
int i,N,sum,min;
double avg;

.....

{
printf("cannot open file\n");
return;
}

.....// อ่านจำนวนนักเรียนเก็บไว้ที่ N
// จองเนื้อที่ในหน่วยความจำ

.....

{
printf("cannot allocate memory\n");
return;
}

sum=0; // วนอ่านข้อมูลเก็บในอาร์เรย์ และคำนวณหาค่าเฉลี่ย
for(i=0;i<N;i++)
{
.....

}

..... // อ่านข้อมูลครบ -> ปิดไฟล์

avg=(double) sum/N;
min=100;
min_i=-1;
for(i=0;i<N;i++)
{
.....

}

printf("%d %s %d\n",.....);

..... // คำนวณเนื้อที่ในหน่วยความจำ

}
```


mid2_score.dat - Notepad				
File	Edit	Format	View	Help
81				
0011	Jinnawat	97		
0306	Kantaphon	99		
0309	Kirati	97		
0312	Jakkawan	10		

Linked lists

1. พิจารณาโปรแกรมตัวอย่างข้างล่าง ซึ่งแสดงตัวอย่างการสร้างโครงสร้างข้อมูลแบบ Linked list แบบง่าย

```
#include <stdlib.h>
#include <stdio.h>

typedef struct s_info_tag S_INFO_NODE;
struct s_info_tag {
    int ID;
    int score;
    S_INFO_NODE *next;
};

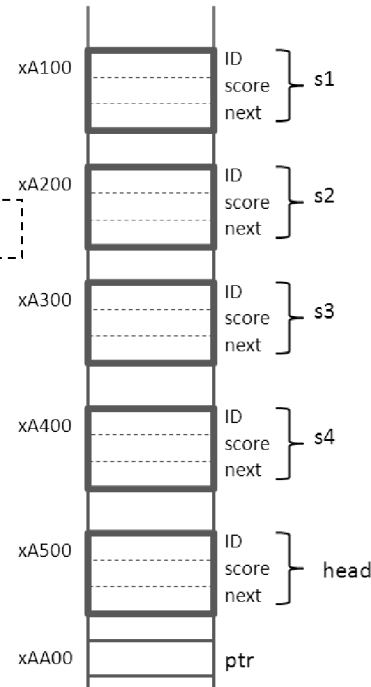
void main()
{
    S_INFO_NODE s1,s2,s3,s4,head;
    S_INFO_NODE *ptr;

    s1.ID=10001;
    s1.score=99;
    s2.ID=10012;
    s2.score=89;
    s3.ID=10025;
    s3.score=78;
    s4.ID=10089;
    s4.score=96;

    head.next=&s1;
    s1.next=&s2;
    s2.next=&s3;
    s3.next=&s4;
    s4.next=NULL;    // Line A

    ptr=head.next;
    while(ptr!=NULL)
    {
        // Line B
        printf("%d %d\n",ptr->ID,ptr->score);
        ptr=ptr->next;
    }
}
```

Q1: สมมติว่าตัวแปรต่างๆ เก็บอยู่ในหน่วยความจำที่แอดเดรสต่างๆ ดังรูปข้างล่าง จงระบุค่าของตัวแปร เมื่อโปรแกรมทำงานถึง Line A

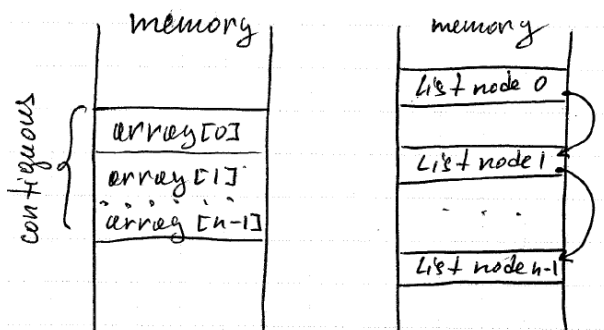

Q2: จงระบุค่าต่างๆ ของ ptr ที่เปลี่ยนไปเมื่อโปรแกรมทำงานที่ Line B พร้อมทั้งระบุผลลัพธ์ที่หน้าจอ

รอบที่ 1 ptr=.....แสดง.....
 รอบที่ 1 ptr=.....แสดง.....
 รอบที่ 2 ptr=.....แสดง.....
 รอบที่ 4 ptr=.....แสดง.....

2. Linked list เป็นโครงสร้างข้อมูลพื้นฐานที่มีการใช้งานอย่างมากแบบหนึ่งในการเขียนโปรแกรม ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

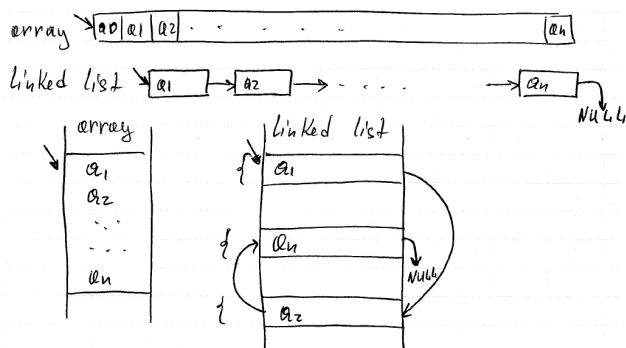
- มีลักษณะคล้ายกับ array ตรงที่จะใช้สำหรับชุดของข้อมูลหลายๆตัว (list of elements)
- มีลักษณะแตกต่างจาก array ตรงที่ แต่ละ element จะไม่ได้ถูกเก็บในหน่วยความจำที่ต่อกัน (contiguous memory)

รูปนำมาจาก slide วิชา ECE190 UIUC by V.Kindratenko
 (<https://wiki.engr.illinois.edu/display/ece190/Lectures>)

- อาร์เรย์จะมีขนาดคงที่ เมื่อมันถูกสร้างขึ้นมาได้จองเนื้อที่ในหน่วยความจำไว้
- การเพิ่ม element ใหม่ลงในอาร์เรย์และการลบ element ที่มีอยู่แล้วออกจากอาร์เรย์ จะค่อนข้างยุ่งยาก
- ตัวอย่าง: การลบ element หนึ่งๆ ออกจากอาร์เรย์ จะต้องจองเนื้อที่หน่วยความจำใหม่สำหรับอาร์เรย์ที่มีขนาดลดลงไป 1 ตัว หลังจากนั้นจะต้อง copy ข้อมูลในอาร์เรย์เก่าไปยังอาร์เรย์ใหม่ โดยไม่ copy ตัวที่จะลบออกไป

3. Linked list สามารถมองได้เป็นชุด (collection) ของ Node ซึ่งแต่ละ node จะเก็บข้อมูล 1 element โดยที่ linked list จะไม่เก็บข้อมูลแต่ละ element เรียงต่อกันในหน่วยความจำ แต่จะใช้การเก็บแต่ละ node แยกกัน โดยมี pointer ที่ชี้ node หนึ่งๆไปยัง node ถัดไป

- Linked list จะมี node ที่เป็น node แรก ซึ่งเก็บข้อมูล element แรก โดยที่ node แรกนี้จะเรียกว่า head และจะมี node ที่เป็น node สุดท้ายซึ่งจะเรียกว่า tail ซึ่ง pointer ของ node นี้จะชี้ไปที่ NULL

- ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่าง array กับ linked list คือ

(i) เราสามารถอ้างถึง element ใดๆ ใน array ก็ได้ ณ เวลาหนึ่งๆ โดยใช้ array index เช่น $A[i]$

(ii) แต่การอ้างถึง element ใดๆ ใน linked list จะต้องเริ่มจาก node แรกแล้ววิ่งไปที่ละ node จนกว่าจะถึง node ที่ต้องการ

4. โจทย์ตัวอย่าง: เราจะเรียนรู้โครงสร้างข้อมูลแบบ linked list โดยการเขียนโปรแกรมตัวอย่างที่เกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลของนิสิต โดยที่ operation พื้นฐานที่จำเป็น 3 อย่าง ได้แก่ การเพิ่ม (Add) การลบ (Delete) และการค้นหา (Find) ข้อมูลของนิสิตคนหนึ่งๆ ในฐานข้อมูล และกำหนดให้ข้อมูลของนิสิตคนหนึ่งประกอบด้วย รหัส และ ชื่อ (เพื่อความกระชับของโปรแกรมจึงขอแสดงตัวอย่างเพียง 2 필ด์ย่อย แต่สามารถเพิ่มข้อมูลอื่นๆ เช่น วันเกิด, เพศ,เกรดเฉลี่ย เป็นต้น)

(4.1) จงทำโปรแกรมข้างล่างให้สมบูรณ์ โดยการเขียนโค้ดลงในฟังก์ชัน AddStudent ซึ่งจะทำการเพิ่ม node ใหม่ใน linked list โดยมีข้อมูลเท่ากับอาร์กิวเมนต์ของฟังก์ชัน โดย node ที่เพิ่มจะกลายเป็น node แรก

Note: เพื่อความสะดวกในการเขียนโปรแกรม เราจะกำหนดให้มี dummy head node (ตัวแปร dummy_head ในโปรแกรมข้างล่าง) ซึ่งเป็น node ที่ไม่เก็บข้อมูลอะไร ยกเว้นฟิลด์ next จะชี้ไปที่ node แรกของ linked list ใน Textbook หลายๆ เล่มจะไม่ได้ใช้ dummy head node แต่จะใช้ตัวแปรแบบ pointer เก็บแอดเดรสของ node แรกเลย

```
include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <string.h>

typedef struct s_node_tag S_NODE;
struct s_node_tag {
    int ID;
    char name[21];
    S_NODE *next;
};

int AddStudent(S_NODE *head, int ID, char *name);

void main()
{
    S_NODE dummy_head;
    int retval;
    dummy_head.next=NULL;
    retval=AddStudent(&dummy_head,550001,"KhunYing");
    retval=AddStudent(&dummy_head,550007,"KhunChai");
    retval=AddStudent(&dummy_head,550010,"Sib");
    retval=AddStudent(&dummy_head,550018,"Somchai");
}

int AddStudent(S_NODE *head, int id, char *name)
{
    S_NODE *new_s;

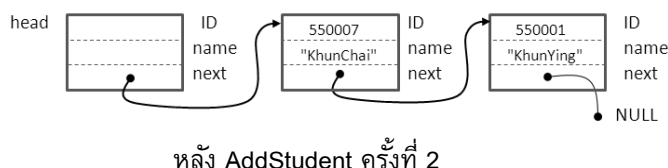
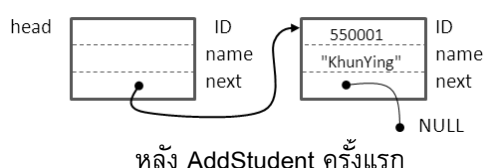
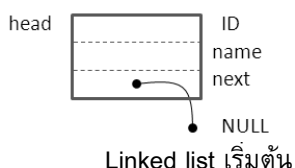
    // จองเนื้อที่สำหรับ node ใหม่

    if (new_s==NULL)
        return -1;

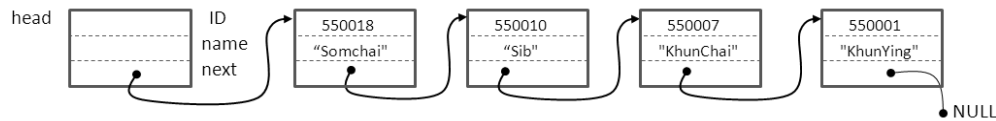
    // กำหนดข้อมูลในฟิลด์ย่อย ID และ name

    // กำหนดข้อมูลในฟิลด์ย่อย next เพื่อใส่ node นี้ไว้เป็น node แรกของ Linked list

    return 0;
}
```


(4.2) จงทำโปรแกรมข้างล่างให้สมบูรณ์ โดยการเขียนโค้ดลงในฟังก์ชัน FindStudent ซึ่งจะทำการค้นหา node ที่เก็บข้อมูลของนิสิตที่มีรหัสตรงกับค่าอาร์กิวเมนต์ q_id ถ้าเจอ node ดังกล่าวให้ฟังก์ชันคืนค่า address หรือ pointer ที่ไปยัง node นั้น แต่ถ้าไม่เจอให้คืนค่า NULL


```
void main()
{
    S_NODE dummy_head;
    S_NODE *ptr;
    int retval, query_id;
    ...
    ...
    retval=AddStudent(&dummy_head, 550018, "Somchai");

    // ต่อจากโปรแกรมในหน้าที่แล้ว
    query_id=550010;
    ptr=FindStudent(&dummy_head, query_id);
    if(ptr!=NULL)
        printf("%d %s\n", ptr->ID, ptr->name);
    else
        printf("unknown student\n");
}
```

```
S_NODE *FindStudent(S_NODE *head, int q_id)
{
    S_NODE *ptr;

    // กำหนดให้ ptr ชี้ไปที่ node แรกใน linked list
    .....

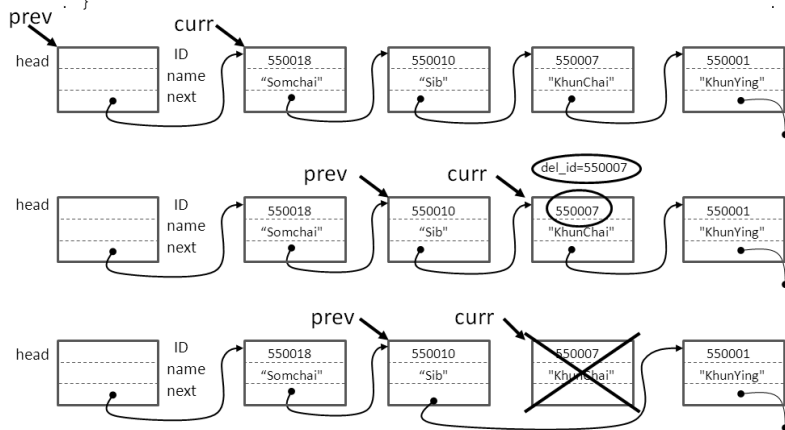
    // กำหนด ptr ให้ชี้ไปแต่ละโหนดใน linked list จนกว่าจะเจอ tail
    while(.....)
    {
        // ตรวจสอบว่าข้อมูลในโหนดที่ชี้โดย ptr มีค่าเท่ากับ q_id ถ้าใช่คือ เจอ
        if(.....)
            .....

        // เปลี่ยนค่า ptr ให้ชี้ไปที่โหนดถัดไป
        .....
    }
    .....
}
```

(4.2) จงทำโปรแกรมข้างล่างให้สมบูรณ์ โดยการเขียนโค้ดลงในฟังก์ชัน DeleteStudent ซึ่งจะทำการลบ node ที่เก็บข้อมูลของนิสิตที่มีรหัสตรงกับค่าอาร์กิวเมนต์ del_id ในกรณีที่ไม่มีเจอ node ดังกล่าวให้ฟังก์ชันคืนค่า -1 มิฉะนั้นคืนค่า 0

```
void main()
{
    S_NODE dummy_head;
    S_NODE *ptr;
    int retval, delete_id;
    ...
    ...

    // ต่อจากโปรแกรมในหน้าที่แล้ว
    delete_id=550007;
    retval=DeleteStudent(&dummy_head, delete_id);
}
```



```
S_NODE *DeleteStudent(S_NODE *head, int del_id)
{
    S_NODE *prev, *curr;

    // กำหนดให้ curr ชี้ไปที่ node แรก และ prev ชี้ไปที่ node ก่อนหน้า curr
    .....

    // กำหนด curr ให้ชี้ไปแต่ละโหนดใน linked list จนกว่าจะเจอ tail
    while(.....)
    {
        // ตรวจสอบว่าข้อมูลในโหนดที่ชี้โดย curr มีค่าเท่ากับ del_id ถ้าใช่คือ เจอ
        if(.....)
        {
            // ปรับให้ prev ชี้ไปที่ node ถัดจาก curr
            .....

            // คืนหน่วยความจำที่จองไว้สำหรับโหนด curr
            .....
        }

        // เปลี่ยนค่า prev และ curr ให้ชี้ไปที่โหนดถัดไป
        .....
    }
    .....
}
```

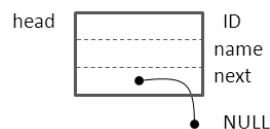
5. สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างข้อมูลแบบ linked list จากตัวอย่างโปรแกรมในหน้าที่แล้ว

(i) การนิยาม structure จะมีฟิลด์ย่อยสำหรับเป็น pointer to โหนดถัดไป (โครงสร้างแบบ self-referential structures)

Syntax	Example
<pre>typedef struct tag_name TYPE_NAME; struct tag_name { <type> <field_name_1>; <type> <field_name_2>; ... TYPE_NAME *<next_field>; }</pre>	<pre>typedef struct s_node_tag S_NODE; struct s_node_tag { int ID; char name[21]; S_NODE *next; };</pre>

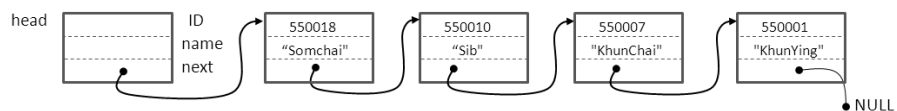
(ii) เราจะใช้ dummy head node ซึ่งไม่ได้เก็บข้อมูลอะไร แต่จะเอาไว้ชี้ไปที่ node แรกใน linked list โดยเริ่มต้นให้เท่ากับ NULL ซึ่งหมายถึง Linked list ไม่มีข้อมูลอะไร (ไม่ได้ชี้ไปที่ node ใด)

```
S_NODE head;
head.next=NULL;
```


(iii) Operation พื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่

- การเพิ่ม node ใหม่ -> AddStudent(..)
- การลบ node ที่มีอยู่แล้ว -> DeleteStudent(..)
- การค้นหา node -> FindStudent(..)

6. โจทย์ตัวอย่าง (ข้อสอบเก่าปี 2552): จงเขียนโค้ดในฟังก์ชัน Add_Node ซึ่งจะทำหน้าที่เพิ่ม Node ใหม่ที่มีข้อมูลเท่ากับค่าที่กำหนดโดยอาร์กิวเมนต์ data ลงใน Linked List ที่กำหนดโดยอาร์กิวเมนต์ head_ptr

โดยกำหนดให้การแทรก (insert) node ใหม่ ต้องแทรกลงในตำแหน่ง Node แรกสุดของ Linked list เสมอ นอกจากนี้กำหนดให้การเพิ่ม Node ใหม่ จะทำได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลที่กำหนดโดยอาร์กิวเมนต์ data ต้องไม่ซ้ำกับข้อมูลใน Node ใดๆ ที่มีอยู่แล้วของ Linked list (No duplicated data) ถ้าข้อมูลที่กำหนดโดยอาร์กิวเมนต์ data ซ้ำกับข้อมูลใน Node ใดๆ ที่มีอยู่แล้ว จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ใน Linked list

<pre>typedef struct l_node LIST_NODE; struct l_node { int data; LIST_NODE *next; }; void Add_Node(LIST_NODE *head,int data) { LIST_NODE *new_node; LIST_NODE *ptr; ptr=..... while (.....) { if (.....) return; } -- มีต่อ --</pre>	<pre>new_node=..... if (.....) return; new_node->data=..... return;</pre>
---	--

7. โจทย์ตัวอย่าง **Max_occurrence_2_Linked_List**: กำหนดให้ข้อมูลนำเข้าเป็นจำนวนเต็มที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0 เข้ามาบรรทัดละตัวและสิ้นสุดด้วยจำนวนเต็มลบ จงเขียนโปรแกรมเพื่อนับว่าค่าใด ของข้อมูลนำเข้าถูกป้อนเข้ามามากที่สุด โดยให้แสดงค่าตัวเลข และจำนวนครั้งที่เจอออกสู่หน้าจอที่ละบรรทัด (ข้อนี้ขอบเขตของข้อมูลนำเข้าคือ $0-(2^{31}-1)$) และจำนวนข้อมูลนำเข้าอาจจะมี 1 ตัว ถึง 1,000,000 ตัว กำหนดให้การเขียนโปรแกรมใช้โครงสร้างข้อมูลแบบ linked list โดยที่แต่ละ Node นิยามโดย self-referenced structure DATA_NODE ดังโค้ดข้างล่าง

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
typedef struct data_node_tag DATA_NODE;
struct data_node_tag {
    int data;
    int count;
    DATA_NODE *next;
};
int Update_Count(DATA_NODE *head, int data);
int main()
{
    DATA_NODE dummy_head,*ptr,*del_node;
    int retval,max_count,max_data,x;
    dummy_head.next=NULL;
    while(1)
    {
        scanf("%d",&x);
        if(x<0)
            break;

        // เพิ่มค่า count ของ x (ถ้า x ไม่มีอยู่ใน Linked list เพิ่ม node ใหม่แล้ว)
        Update_Count(&dummy_head,x);

    } - มีต่อ -

// วนลูปหา node ที่ count มากสุด
// และ free หน่วยความจำของแต่ละ node
ptr=dummy_head.next;
max_count=0;
max_data=-1;
while(ptr!=NULL)
{
    if(ptr->count > max_count)
    {
        max_count=ptr->count;
        max_data=ptr->data;
    }
    del_node=ptr;
    ptr=ptr->next;
    free(del_node);
}
printf("%d\n%d\n",max_data,max_count);
return 0;

int Update_Count(DATA_NODE *head, int data)
{
    // วนลูปหา node ที่ฟิลต์ย่อย data ตรงกับ data แล้วเพิ่ม count
    // ของ node นั้น ถ้าไม่เจอ node ดังกล่าว เพิ่ม node ใหม่
}
```

8. โจทย์ตัวอย่าง: จงเขียนฟังก์ชันชื่อ Multiply_Polynomials ซึ่งมีโครงของ Function Definition ดังข้างล่าง ฟังก์ชันนี้จะทำการคูณ polynomial ที่เก็บอยู่ในรูปของ Linked list ที่ระบุโดยอาร์กิวเมนต์ Poly1_Head กับ polynomial ที่ระบุโดยอาร์กิวเมนต์ Poly2_Head แล้วเก็บผลลัพธ์ลงใน polynomial ที่ระบุโดยอาร์กิวเมนต์ Result_Head โดยที่แต่ละ Node ใน linked list จะเป็นตัวแปรชนิด self-referenced structure LIST_NODE ซึ่งสามารถนิยามดังนี้

```
typedef struct l_node LIST_NODE;
struct l_node {
    double coef;           // สัมประสิทธิ์
    int exp;               // เลขชี้กำลัง
    LIST_NODE *next;
};

int Multiply_Polynomials(LIST_NODE *Poly1_Head,LIST_NODE *Poly2_Head,LIST_NODE *Result_Head)
```

ตัวอย่างของการคูณ Polynomials สามารถแสดงดังรูป Linked lists ข้างล่าง

